

MĂRTURIILE DIN PRIZONIERAT ALE PREOTULUI DOBROGEAN GHERMAN BLĂNARIU, CONFESORUL BRIGĂZII 10 ARTILERIE (NOIEMBRIE 1916 – NOIEMBRIE 1918)

Rezumat: *Înainte de a fi numit confesor al Brigăzii 10 Artilerie, preotul Gherman Blănariu a slujit ca preot paroh în comuna Jugureanu, județul Brăila. Ulterior, a fost numit paroh în comuna Asfatchioi (astăzi Glavinita), județul Durostor. A fost mobilizat la 3 august 1916 la Brigada 10 Artilerie, participând la luptele din Dobrogea și de pe Neajlov. La 20 noiembrie 1916, a fost luat prizonier în timpul luptelor desfășurate în satul Epurești, județul Vlaşca.*

Articolul prezintă drama trăită de preotul Gherman Blănariu în lagărele de prizonieri din Bulgaria. Pe lângă lipsurile materiale îndurate, acesta menționează că, în pofida numeroaselor solicitări adresate autorităților militare, nu i s-a permis să participe la oficierea serviciilor religioase, deși Protopopiatul din Haskovo își exprimase acordul în acest sens.

Cuvinte-cheie: *preoți militari, Primul Război Mondial, Basarabia, unire.*

Puține fenomene sociale au însoțit și au marcat evoluția societății omenești asemenea războiului, care a fost prezentat de-a lungul timpului ca o ocupație exclusiv bărbătească, asemănătoare vânătorii și, în același timp, un mod de rezolvare a disputelor. De-a lungul istoriei, omul, deopotrivă participant la război și victimă, și-a modelat imaginile și reacțiile față de război în funcție de proporțiile suferințelor, ale distrugerilor și de numărul victimelor și nu condiționat de reprezentările oficiale. Oamenii au acceptat războiul ca pe o fatalitate, deseori cu rezerve, contestându-l sau analizându-l critic.

Întotdeauna, momentul declanșării unui război a fost precedat de intense acțiuni politico-diplomatice menite să „justifice” folosirea violenței armate în fața opiniei publice internaționale, să izoleze, împreună cu alte state, „statul-victimă”, creându-i dificultăți politice, economice și sociale interne, provocând nesiguranță, confuzie, neîncredere și panică în rândul populației.

România intrase în Primul Război Mondial într-un moment neprielnic din punct de vedere militar: eforturile aliaților erau la limită și ei nu-și vor respecta angajamentele de a acționa energic pe frontul de la Salonic și pe cel din Galiția. În consecință, armata română a fost silită să lupte pe două fronturi, în condițiile în care Puterile Centrale aveau posibilitatea de a-și concentra rezervele împotriva României, iar aliații erau mai puțin interesați să o ajute efectiv. Până la sfârșitul anului 1916, austro-germanii au putut concentra pe frontul românesc 24 de divizii de infanterie, șase brigăzi de vânători de munte, 11 divizii de cavalerie. Aceste divizii au fost aduse de pe frontul oriental, la Salonic¹. În cursul lunii august 1916 s-a format Armata a 9-a germană, care a fost pusă sub comanda generalului Erich von Falkenhayn, care dispunea de 16 divizii de infanterie, o divizie de cavalerie și corpul alpin. Ele vor fi aduse pe frontul din Transilvania². Neangajate pe niciunul din fronturile principale, Puterile Centrale au realizat o superioritate de forțe pe frontul românesc.

În timp ce armata română a pătruns adânc în Transilvania, fiind primită cu entuziasm, după cum scria în acele zile „Gazeta Transilvaniei”: „Stăm încă uluiți, nu găsim cuvinte să dăm glas bucuriei înăbușite de suferințele seculare... Bine ați venit!”³, fără a atrage atenția, o armată alcătuită din regimente germane,

* Mihai TALAȘMAN: Universitatea Politehnica București, Centrul Universitar Pitești; e-mail: talasmanmihai0604@gmail.com.

¹ Zorin Zamfir, Jean Banciu, *Primul război mondial*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1995, p. 169.

² *Ibidem*.

³ Mircea N. Popa, *Primul Război Mondial 1914-1918*, Editura Științifică și Enciclopedică, București 1979, p. 251.

bulgare și turce, înzestrată cu artilerie grea și aruncătoare de mine, s-a concentrat la granița Dobrogei. Comanda acestei armate a fost încredințată generalului de cavalerie August von Mackensen⁴.

În ziua de 18 august 1916, unitățile armatei bulgare au atacat prin surprindere trupele române din sudul Dobrogei, fără ca Bulgaria să fi declarat starea de război cu România. A doua zi, la 19 august, Bulgaria și Turcia au dat publicității declarația de război adresată guvernului de la București⁵. În aceeași zi a început bătălia de la Turtucaia, unde trupele generalului von Mackensen au atacat diviziile românești din Armata a 3-a, iar la 22 august s-a declanșat bătălia pentru Bazargic. Cele patru divizii române, una rusă și una sârbă, slab înarmate, au fost copleșite de inamic. Astfel, pe 22 august 1916, armata lui Mackensen a ocupat Bazargicul, Cavarna și Balcul, iar a doua zi, pe 23 august, bulgarii cucereau localitatea Dobrici. Pe 24 august începea asediul orașelului Turtucaia, după doar cinci zile, trupele române care apărau Turtucaia fiind încercuite și decimate.

În septembrie 1916, armata română a oprit înaintarea în Transilvania și a început retragerea spre trecătorile Carpaților. Marele Cartier General român a hotărât crearea unor dispozitive de apărare strategică⁶. Timp de o lună, infanteria română a rezistat în fața atacurilor diviziilor lui Falkenhayn, care a început ofensiva pe 13 septembrie 1916. La începutul lunii octombrie, presiunea austro-germană de-a lungul Văilor Oltului și Topologului a fost extrem de puternică, generalul Falkenhayn notând că „înaintarea la sfârșitul lui octombrie s-a înfăptuit prin luptele cele mai grele. Românii au rezistat cu disperare. Fiecare munte a trebuit să fie luat cu asalt. Înaintarea a fost plătită cu sacrificii serioase. Inamicul s-a bătut pretutindeni cu vitejie și a încercat să execute și contraatacuri”⁷.

Marele Cartier General al armatei române a încercat să organizeze o rezistență de-a lungul râului Olt, cu centrul de greutate în zona Slatina, dar planul a fost abandonat din cauza trecerii Dunării, la 10 noiembrie, pe la Zimnicea, a forțelor germane și bulgare, sub conducerea generalului Mackensen. Acesta a cucerit capul de pod de la Giurgiu, în ziua de 14 noiembrie. În aceeași zi, o coloană germană, aflată sub comanda generalului Kosch, a înaintat până în regiunea râului Vedea, urmând apoi ocuparea orașului Slatina și înaintarea spre București⁸.

Singura soluție pentru a opri înaintarea inamicului spre Capitală era organizarea unei acțiuni concentrice. Așa s-a ajuns la cea mai mare operațiune militară de pe frontul românesc din anul 1916: bătălia de pe Neajlov și Argeș sau „bătălia pentru București”⁹.

Planul de operațiuni pentru apărarea Capitalei a fost întocmit de căpitanul de stat major Ion Antonescu, a fost aprobat de Misiunea Franceză a lui Berthelot, abia venită în țară și a fost încredințat spre executare grupului de armate comandat de generalul Prezan, în momentul când inamicul ajungea pe Neajlov¹⁰.

La 20 noiembrie, balanța victoriei s-a înclinat de partea Puterilor Centrale. În această situație, generalul Prezan a dat ordinul de retragerea spre răsărit. Important este faptul că inamicul nu și-a realizat integral obiectivele.

Retragerea ordonată de generalul Constantin Prezan s-a desfășurat organizat. Constantin Kirițescu povestind că „ostașii români, slabi, palizi, încovoiați sub greutatea ranițelor încărcate, cu uniforme decolorate și rupte... obosiți de zile întregi de marșuri s-au situat sufletește mult deasupra vrăjmașilor lor. Se poate afirma că bătălia de la Argeș - Neajlov n-a fost cu nimic mai prejos de marile înclăștări de pe Marna

⁴ *România în primul război mondial*, Editura Militară, București, 1979, p. 218.

⁵ *Ibidem*.

⁶ Zorin Zamfir, Jean Banciu, *op. cit.*, p. 171.

⁷ *România în anii primului război mondial*, vol. I, Editura Militară, București, 1987, pp. 277-279.

⁸ Zorin Zamfir, Jean Banciu, *op. cit.*, p. 175.

⁹ Ion Cușșă, *Armata română în campaniile din anii 1916, 1917*, Editura Militară, București, 1967, p. 147.

¹⁰ *Ibidem*.

și Somme. În mod cert, fără această bătălie n-ar fi existat nici epopeea românească de la Mărășești și Oituz, iar reîntregirea neamului românesc ar fi rămas mai departe un vis"¹¹.

În condițiile prăbușirii frontului, guvernul și autoritățile române au părăsit Bucureștiul și s-au mutat la Iași, iar pe 23 noiembrie 1916 primele unități germane pătrundeau în București¹².

În ultimele săptămâni ale anului 1916, frontul s-a apropiat de Focșani și de Siretul inferior. S-au mai desfășurat bătălii la Crica, Râmnicu Sărat, Cașin, în Carpații Orientali și de-a lungul liniei Valea Cașinului, Valea Șușiței, Valea Putnei. Armata română a luat poziții de apărare în linia de fortificații Focșani – Nămolosa, în trecătoare și pe crestele munților¹³. Armata română continuă însă să lupte, deși pierduse 250.000 de oameni, 29.000 de puști, 55% din mitraliere și 24% din tunuri¹⁴.

Generalul german Erich von Ludendorff nota în amintirile sale: „noi am respins armata română, dar n-am putut s-o nimicim. A trebuit să lăsăm în Dobrogea și în Valahia forțe pe care înainte de intrarea României în război le-am folosit pe frontul oriental, frontul occidental sau în Macedonia. Eram mai slabi ca înainte în ce privește desfășurarea generală a războiului”¹⁵.

Marile Puteri ale Antantei își atinseseră însă scopul urmărit: ușurându-li-se situația pe propriile fronturi, comandamentul Puterilor Centrale transferase pe frontul românesc 40 divizii. Lipsa lor de loialitate față de România s-a observat nu numai în îndeplinirea angajamentelor asumate, dar și în sprijinirea cu echipament militar, cunoscându-se starea de fapt a armatei române.

În desfășurarea tuturor acestor operațiuni, în momentele de glorie sau de deznădejde, alături de soldați au fost, întotdeauna, preoții militari, a căror acțiune s-a concretizat atât în plan religios, cât și în misiunile pastorale îndeplinite. Misiunea celor 252 de preoți¹⁶, care fuseseră mobilizați în Primul Război Mondial, a fost foarte importantă, aceștia însoțind trupele pe front, oficializând Sfânta Liturghie, dar și slujbe de înmormântare, conferind valoare jertfei ostașilor români, colaborând cu medicii și cu infirmierele. Dintre preoții mobilizați la începutul Primului Război Mondial, 24 au fost dispăruți (fiind căzuți prizonieri sau morți).

Unul dintre aceștia a fost preotul Gherman Blănariu, preot parohial în comuna Jugureanu, județul Brăila¹⁷, numit apoi preot paroh în comuna Asfatchioi. La mobilizarea armatei române, a fost numit preot confesorul Brigăzii 10 Artilerie¹⁸ și a căzut prizonier în luna noiembrie 1916.

În continuare vă supun atenției memoriul pe care acesta l-a întocmit la întoarcerea din prizonierat:

„Memoriu

De modul cum a fost tratat în timpul captivității Ieromonahul Gherman Blănariu, confesorul Brigăzii X-a Artilerie, în Bulgaria.

Subsemnatul ieromonah Gherman Blănariu, care am fost numit ca paroh la comuna Asfatchioi în județul Durostor, mobilizat pe ziua de 3 august 1916 la Brigada X-a Artilerie luând parte la luptele din Dobrogea și de la Neajlov în luna noiembrie (1916).

¹¹ *România în anii primului război mondial*, vol. I, pp. 486-498.

¹² *Ibidem*.

¹³ *Ibidem*, p. 487.

¹⁴ Constantin Kirițescu, *Istoria războiului pentru întregirea neamului, 1916-1919*, ediție de Mircea N. Popa, București, 1989, vol. II, p. 230.

¹⁵ Mircea N. Popa, *op. cit.*, p. 253.

¹⁶ Gheorghe Nicolescu, Gheorghe Dobrescu, Andrei Nicolescu, *Preoți în lupta pentru făurirea României Mari (1916-1919)*, Editura Europa Nova, București, 2000, p. 349.

¹⁷ *Ibidem*, p. 249.

¹⁸ *Ibidem*, p. 349.

Infanteria inamică care (sic!) ne-a prins prizonieri de la satul Epurești, județul Vlașca, era turcă. Numărul de ofițeri prinși în acest punct a fost de 25-30.

Am fost luați, escortați, până la satul Bălăria, unde găsim și acolo alt grup de ofițeri (vreo 20-25). Câțiva ofițeri erau prinși de bulgari, iar restul de nemți.

Ajunși la Bălăria, ne separă ofițeri de trupă, un ofițer german ne ia câte un interogatoriu (mie nu mi s-a luat interogatoriu văzându-mă preot), după care trecem sub pază turcească peste noapte, într-o casă aproape de marginea satului, mică și insuficientă față de numărul nostru. Cu mari stăruințe deabia am putut obține niște paie și așa ne înghesuim vreo 20-25 ofițeri într-o cameră de 4x4 m.

În zadar am cerut ca cel puțin două nu ne duce în altă parte să fim mai comozi, cel puțin să ne împartă în mai multe locuri, ca să putem sta, fiindcă în înghesuiala aceea ne asfixiem; totul a fost în zadar, nu ni s-a dat nicio atenție.

De abia ni s-a adus puțină apă, încolo nici hrană, nici nimic.

Am căzut prizonier pe ziua de 20 noiembrie 1916, pe la ora 3-4 p.m.

A doua zi (21 noiembrie) pe la ora 1 p.m. ni s-a dat câte o farfurie de ciorbă, de nemții (și aceasta cu grea stăruință), după care suntem escortați și porniți pe jos către Giurgiu. Către seară, suntem opriți la Ghimpați, unde am stat toată noaptea într-o parte (sală) a școlii primare, fără a ni se da de mâncare, cu toate ce eram slăbiți, flămânzi și obosiți aproape peste măsură din cauza drumului.

În sala e vis-a-vis a școlii, nemții băgaseră cai, tablouri, cataloage, diferite cărți rupte, aruncate și călcate în picioare, iar parte din mobilier arse.

Dimineața următoare (22 noiembrie) suntem sculați de dimineață fără a ni se da nimic de mâncare, escortați și porniți pe jos mai departe, în direcția Giurgiu.

Spre seară ajungem la Drăgănești și de-abia aici ni se dă câte un sfert de pâine (200 gr.), altceva nimic.

Ziua următoare suntem transportați cu autocamioanele la Giurgiu – Ramadan.

Aci stăm vreo 3 zile, ni se dă câte o jumătate de pâine pe zi și puțină ciorbă (odată în 24 de ore).

Suntem trecuți apoi la Rusciuc, într-o seară pe la 7-8 p.m., unde suntem duși în câteva săli ale gimnaziului „Boris”, unde ni se dă câte o jumătate de pâine (300-350 gr) iar încolo lăsați în voia soartei.

Sălile destul de largi de altfel, însă frig de tot și trebuind a sta numai pe scândurile goale.

La intrarea în Rusciuc, am fost insultați cu fel de fel de vorbe grosolane, ba chiar și un preot ce se afla pe acolo ne-a înjurat în modul cel mai grosolan.

Aci cât am stat în Gimnaziul „Boris” suntem insultați de santinelele bulgare ce ne păzeau și înjurați în modul cel mai ordinar.

Aci ne-au făcut multe mizerii și un evreu ce făcea pe interpretul între noi bulgarii.

După ședere de vreo 5 zile suntem plecați spre gară prin postul Rusciuk și îmbarcați în câteva vagoane, fără ferestre, murdare și insuficiente față de numărul nostru, fiind 3 vagoane la vreo 130 ofițeri.

La plecare nu ni s-a dat nimic de mâncare, cu toate că am făcut două zile și două nopți pe drum. Tot în Rusciuk, după 3 zile de ședere, suntem scoși, escortați și duși în oraș, sub cuvânt că ne va duce să ne dea hainele la etuvă.

Am fost transportați într-un loc (la un spital mic), apoi întorși de aci sub cuvânt că e stricată etuva și plecați către o școală primară către extremitatea de est a orașului, tot pentru etuvă (ziceau ei); însă nici acolo nu era bună etuva (în realitate etuvă nici n-a fost și nici nu era aci la această școală).

Am înțeles atunci că acest motiv n-a fost decât un șican (sau mai bine zis un motiv de a ne scoate de la Gimnaziul „Boris”) și a ne expune publicului, plimbându-ne pe câteva străzi, ca astfel să-și bată joc de noi mai mult și să ne facă suferința mai amară (subliniere în text – n.n.), căci în ziua următoare suntem din nou scoși și escortați către fabrica de zahăr, extremitatea de est a orașului, distanță de 2 ½ km de la centrul orașului și unde aci se afla etuva; unde ni se dă toată îmbrăcămintea la etuvă, iar a doua zi îmbarcați după cum am arătat mai sus.

În zorii unei zile, după cât îmi aduc aminte 2 decembrie, pe la ora 6 suntem, ajunși în gara Racovschi (nu tocmai departe de Adrianopol) suntem debarcați și porniți pe jos către lagărul Hascovo, distanță de 17 km de gară, și care era destinat pentru noi (adică pentru suferințele noastre pe care nici nu le puteam concepe).

Ajunși în lagărul Hascovo ni se face primirea, apelul și suntem luați în primire de comandantul lagărului (un plutonier) care ne-a făcut cele mai mari mizerii.

Traicul în lagăr ne-a fost cel mai mizerabil atât ca locuință, cât și ca hrană.

Așa de exemplu, ca locuință am stat toată iarna anului 1917 într-o baracă mică, numai dintr-un singur rând de scânduri, crăpate și găurite încât se simțea vântul prin ele sau chiar dacă nu bătea vântul se simțea curentul încontinuu.

Paturile noastre nu erau decât scândurile goale de jos, neavând nici măcar o mână de paie sau rogojină.

Această podea nu era decât la o înălțime de 15 cm de la pământ, având între ele crăpături de intra și degetul.

Și dacă am mai pune la socoteală că aci, în această baracă au stat înainte de noi prizonierii și internații sârbi și ruși, oameni de țară și, mai ales că nu fuseseră nici ei îngrijiți, avusese păduchi, și deci pe sub scânduri și între ele nu era decât o murdărie, infecție și păduchi.

Ca lumină, această baracă nu avea decât două găuri în peretele de scânduri, și acele mici și insuficiente; iar în timpul nopții, ni se dădea o lampă mică de tot, cu 50-60 grame de gaz, așa că eram condamnați a sta prin întuneric; însă a fost timp când nu ni s-a dat decât câte 10-12 zile nici această puțină lumină.

Ca poziție, locul unde se afla lagărul era înclinat spre sud, așa în tot timpul ploios și umed de iarnă, aveam umezeală și noroi sub noi, în plus ce ne mai curgea de sus fiind și rău acoperită.

Ca hrană: rația de pâine ce o primeam zilnic era între 300-650 grame, de rea calitate (afară de vreo două luni, iunie și iulie 1917), când am avut pâinea cea mai bună.

Ca alimente: în timpul iernii 1917 ni s-au dat pere sălbătice (pădurețe), cam 25-30 kg fierte într-un cazan mare cu apă și această cantitate era pentru un număr de peste 400 (patru sute) ofițeri, iar pâine aveam numai 300-350 gr pe zi,

Carne ni s-a dat numai la Crăciun și Paște, și atunci doar numai ca formă, fiind cu totul insuficientă cantitativ.

Afară de acestea ni s-a mai dat tot în iarna 1917 de câteva ori fasole, năut (10-15 ori) și bulgur (un fel de coupe de grâu).

Am fost puțin mai bine tratați după venirea Comisiunii Internaționale a Crucii Roșii (Geneva) când a început a ni se da de două ori carne pe săptămână și câte puțină fasole, care era privită de noi ca o sărbătoare.

Însă în timpul verii 1917 am mai avut încă de suferit, dându-ne numai 20 kg de ardei verde în care mai intrau puține pătlăgele verzi și vinete și acestea erau fierte cu apă, fără măcar ceapă sau alt zarzavat, ba de multe ori și fără sare, și această cantitate fiind pentru un număr de peste 400 (patru sute) ofițeri.

Ca purtare: cu noi toți a fost cât se poate de neomenesc și barbar, fiind insultați și înjurați cu fel de fel de epitețe ordinare și scârboase, și de la toți cu care deveneau mai mult sau mai puțin în contact.

Așa, de exemplu: chiar în pragul unei uși pentru micile necesități au fost insultați și chiar loviți de santinela care era în post.

Alții au fost siliți să ducă covețile cu murdărie (excremente) și urină, după ora 12 noaptea până la locul de deșertat, care era de 150-200 de metri, dacă nu chiar mai mult.

Personal, subsemnatul, am cerut în diferite rânduri să fiu lăsat (adică să ni se permită) cu garda obișnuită, să mă duc până în oraș, la o biserică împreună cu doi ofițeri ce știau limba bulgară, pentru a-mi

traduce în limba română câteva Evanghelii și rugăciuni ce-mi erau necesare Duminicile și Sărbătorile pentru timpul când oficiau câte un serviciu religios; însă orice intervenție nu mi-a dat rezultatul dorit.

Am intervenit în scris și n-am primit niciun rezultat.

Interesându-mă pe cale particulară, am aflat că Protoieria din Hascovo a dat un răspuns favorabil cererii mele, însă comandantul lagărului nici n-a vrut măcar să-mi comunice ceva.

Comandant al lagărului era atunci Paznicul (Locotenentul N. Calef). Cei ce ne-au maltratată și ne-au făcut mizerii mai mari nu pot cita aci decât pe plutonierul ce ne-a luat în primire la 2 decembrie 1916 și pe ajutorul lui, un caporal anume Iordan; iar mai mult nu-mi pot aminti alte nume neavându-le însemnate, cu toate că au mai fost și alții ce au contribuit la îmbunătățirea traiului.

Tot printre cei arătați mai sus (cei doi) plutonierul Velcef după câte îmi amintesc și Iordan, caporalul, poate fi numărat și Comandantul Garnizoanei Hascovo (la începutul captivității maior, iar mai în urmă avansat locotenent-colonel).

Pentru a scoate în evidență răutatea câinească a acestui comandant de garnizoană (Hascovo) notez următoarea: În timpul verii 1917, după ieșirea zarzavaturilor, noi ofițerii ne-am înțeles ca pentru îmbunătățirea hranei de la cazan ce ne-o dădeau bulgarii să contribuim cu minima sumă de 10 bani de om pentru a mai procura câte ceva zarzavat pentru cazanul ofițerilor; însă aceasta n-a fost decât de scurtă durată; căci după vreo 10-12 zile ne pomenim că nu mai putem să ne procurăm zarzavatul necesar, sub cuvânt că noi, ofițerii români consumăm prea mult zarzavat și din această cauză suferă piața și populația.

De mirare e că pe de o parte grădinarii și zarzavagii se rugau de noi să le cumpărăm zarzavaturi, spunându-ne că de multe ori le rămân pe piață nevândute, iar pe de altă parte comandantul garnizoanei ne oprește sub cuvânt că suferă piața și populația.

Preot confesor Brigada X Artilerie

Ieromonah Gh. Blănariu

29 noiembrie 1918

Ismail¹⁹.

De altă ce au contribuit la îmbunătățirea traiului.
Tot printre cei arătați mai sus (cei doi) plutonierul
(Velcef după cât îmi amintesc) și Iordan caporalul, poate fi
numărat și Comandantul Garnizoanei Hascovo, la începu-
tul captivității maior, iar mai în urmă avansat locotenent-
colonel.
Pentru a scoate în evidență răutatea câinească a
acestui comandant de garnizoană (Hascovo) notez următoarea:
În timpul verii 1917, după ieșirea zarzavaturilor
noi ofițerii ne-am înțeles ca pentru îmbunătățirea
hranei de la cazan ce ne-o dădeau bulgarii să con-
tribuim cu minima sumă de 10 bani de om
pentru a mai procura câte ceva zarzavat pentru
cazanul ofițerilor; însă aceasta n-a fost decât de scurtă
durată; căci după vreo 10-12 zile ne pomenim că nu
mai putem să ne procurăm zarzavatul necesar, sub
cuvânt că noi (ofițerii români) consumăm prea
mult zarzavat și din această cauză suferă piața și
populația.
De mirare e că pe de o parte grădinarii și zar-
zavagii se rugau de noi să le cumpărăm zarzava-
turi spunându-ne că de multe ori le rămân pe
piață nevândute, iar pe de altă parte coman-
dantul garnizoanei ne oprește sub cuvânt că suferă
piața și populația.
Preot Confesor Brigada X Artilerie
Ieromonah Blănariu
29 Decembrie 1918
Ismail.

După aproape doi ani, preotul Blănariu s-a întors din prizonierat, tot la Brigada 10 Artilerie, care se afla în garnizoana Ismail. Prin ordinul nr. 15965 din 4 septembrie 1918, Ministerul de Război înaintase către Comisariatul General al Basarabiei propuneri ca preoții militari fără parohie să fie numiți în Basarabia: la Chișinău trei, la Buiucani unul, la Bender și la Bălți câte doi, iar la Orhei, Akkerman, Hotin, Ismail, Soroca, Atacki, Reni, Bolgrad, Chilia, Leova, Comrat, Sculeni, Gâncești și în alte centre unde staționau unități militare de mărimea a cel puțin un regiment, să fie numit câte un preot de garnizoană. Aceștia urmau să primească o soldă cel puțin egală cu a unui locotenent și să aibă dreptul la gradație.²⁰

¹⁹ Depozitul Central de Arhivă „General Grigore Costandache” Pitești (Dp.C.A.) Fond Ministerul de Război, Serviciul Statistic, dosar nr. 2482, ff. 399-402.

²⁰ *Ibidem*.

De asemenea, ordinul Ministerului de Război nr. 9516 din 5 septembrie 1918 prevedea ca preoții militari fără parohii, cu soldă de locotenent și drepturi la gradație să activeze în spitalele militare din Basarabia: la Chișinău, Bălți, Orhei, Bender, Bolgrad, Sculeni, Gâncești²¹.

La 17 decembrie 1918, iconomul Constantin Partenie, protopopul preoților militari din Basarabia și confesorul Garnizoanei Chișinău îl informa pe iconomul Constantin Nazarie, protoiereul preoților militari al armatei române, că la unitățile militare și în garnizoanele din Basarabia își făceau datoria preoți militari români. În garnizoana Chișinău erau șase, în Tighina trei, în Bălți trei, în Soroca trei și în alte opt localități câte unul. La Ismail era menționat preotul „Blănaru Gherman, la Brigada a X-a Artilerie”²².

Totodată, se insista pe faptul că era necesară numirea preoților militari la Bolgrad, Sculeni, Hotin și, în special, la Akkerman, unde „nu este niciun preot militar și unde este nevoie de un preot, care va servi pentru unitățile militare ce sunt în acest oraș mare”²³. În urma acestor demersuri, la 10 ianuarie 1919, protopopul Constantin Partenie înainta generalului Pătrașcu, comandantul Corpului V Armată Chișinău, o situație privind acordul preoților confesori militari de a activa în garnizoanele, unitățile și spitalele militare din Basarabia. Conform acestei situații, preotul Gherman Blănariu era de acord să fie mutat de la Brigada 10 Artilerie la Regimentul 38 Infanterie Akkerman²⁴.

Iconomul Constantin Partenie propunea ca preoții demobilizați „să fie înlocuiți cu preoții vrednici, evlavioși, disciplinați, cu preferință din teologii români din țară, având în vedere că preoții militari din Basarabia vor avea, pe lângă datorințele sale acele religioase-morale, a îndeplini deosebite datorințe ca purtători și propovăduitori de cultură și sentimente naționale în Basarabia, care este o provincie a României Mari, cea mai înstrăinată și rusificată”²⁵.

Activitatea desfășurată de preoții militari în Primul Război Mondial a determinat forurile politice române să ia măsuri pentru legiferarea organizării clerului militar. Acestea s-au concretizat în: Legea privitoare la organizarea clerului militar, discutată în aprilie 1921 și promulgată prin Înaltul Decret Regal nr. 3378 din 20 iulie 1921, apoi prin Legea și Regulamentul privitoare la organizarea clerului militar cuprinse în Înaltul Decret Regal nr. 1920 din 18 iunie 1924, iar în 1928 a intrat în vigoare Regulamentul pentru serviciul religios în timp de pace și campanie. Prin urmare, la intrarea României în Al Doilea război Mondial, clerul militar era pregătit pentru continuarea misiunilor pe care și le asumase încă din timpul primei conflagrații mondiale.

Concluzii

România a intrat în Primul Război Mondial într-un context militar nefavorabil, fiind nevoită să înfrunte forțe superioare și să suporte lipsa sprijinului real din partea aliaților. Campania din 1916 s-a soldat cu pierderi grele și retragerea armatei, dar românii au opus o rezistență apreciată chiar de adversari, împiedicând distrugerea completă a frontului. În toate aceste momente, preoții militari au avut un rol moral și spiritual esențial, alături de soldați, pe front și în spitale.

Memoriul preotului Gherman Blănariu, un document de mare valoare istorică și morală, ilustrează brutalitatea tratamentului aplicat prizonierilor români, dar și demnitatea, răbdarea și credința cu care aceștia au îndurat umilințele și lipsurile.

Experiența preoților militari în Primul Război Mondial a determinat statul român să reglementeze organizarea clerului militar, prin legi și regulamente speciale în anii 1921–1928. Astfel, la intrarea României

²¹ *Ibidem*.

²² Dp.C.A., Fond Inspectoratul Clerului Militar, dosar nr. 277, ff. 8-9.

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*, dosar nr. 27, f. 31.

²⁵ *Ibidem*.

în al Doilea Război Mondial, clerul militar era deja bine organizat și pregătit să continue misiunea religios-morală asumată în timpul primei conflagrații mondiale.

**THE CAPTIVITY TESTIMONY OF DOBRUJA PRIEST GHERMAN BLĂNARIU,
CONFESSOR OF THE 10TH ARTILLERY BRIGADE (NOVEMBER 1916 – NOVEMBER 1918)**

Abstract: *Before being appointed confessor of the 10th Artillery Brigade, priest Gherman Blănariu served as parish priest in the commune of Jugureanu, Brăila County. He was then appointed parish priest in the commune of Asfatchioi (now Glavinița), Durostor County. He was mobilized on August 3rd 1916, to the 10th Artillery Brigade, taking part in the battles in Dobruja and Neajlov. On November 20th 1916, he was taken prisoner in the battles that took place in the village of Epurești, Vlaşca County.*

The article describes the drama that priest Gherman Blănariu experienced in the Bulgarian camps. In addition to material deprivation, he also mentions that, despite numerous requests, the military authorities did not allow him to participate in religious services, even though the Deanery of Haskovo had agreed to this.

Keywords: *military priests, World War I, Bessarabia, union.*